

Seminář

VÝZKUMNÉHO CENTRA PRO TEORII A DĚJINY VĚDY

Evoluční argument a spor o realismus

Vladimír Havlík

3. prosince 2012
Sedláčkova 19, 306 14 Pilsen
místnost RJ-209
14:30–15:30

Výzkumné centrum pro teorii a dějiny vědy – CZ.1.07/2.3.00/20.0138



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

EVOLUČNÍ ARGUMENT A SPOR O REALISMUS

Vladimír Havlík
Výzkumné centrum pro teorii a dějiny vědy
e-mail: havlik@kfi.zcu.cz

Evoluční argument předpokládá, že rozum či kognitivní schopnosti umožňují přežití a jsou v souladu se světem právě proto, že byly vypreparovány evolučním procesem, jenž jim dává záruku pro jejich spolehlivost a garantuje jejich tendenci pro vytváření spíše pravdivých než nepravdivých teorií o světě. Evoluční argument se tedy snaží stanovit a odůvodnit pravdivost poznatků poukazem k určitým aspektům naší evoluce a přežití člověka jako druhu. Tím, že se ale vztahuje k poznatkům, jako výsledkům poznávacího procesu, klade také obdobné nároky i na kognitivní schopnosti, jež tyto výsledky utvářejí. Evoluční argument má tedy prokázat jak spolehlivost našeho kognitivního (raciomorfního) aparátu, tak spolehlivost našich teorií. Je však takový argument dostatečně zdůvodněn? Platnost argumentu bývá odvozována od adaptacionistického pojetí evoluce, kdy se pohlíží také na rozum jako na adaptivně získanou schopnost v průběhu evoluce. Odpůrci realismu však poukazují na to, že čistě adaptacionistické pojetí evoluce je v rámci evoluční biologie překonáno a neodpovídá skutečné povaze evolučních procesů. V souvislosti s tím ztrácí evoluční argument svou dosavadní podporu v adaptacionistickém pojetí evoluční epistemologie. Proto podle některých kritiků evolučního argumentu neexistuje žádná vazba mezi realismem a evolucí a evoluční argument proto neprokazuje nic, co by nás mohlo vést k přesvědčení o pravdivosti a reálnosti našich teorií a ke spolehlivosti našich kognitivních schopností. Existuje ještě nějaké východisko pro zastánce realismu nebo nezbyvá než rezignovat na otázky po pravdivosti a spolehlivosti našeho vědění?